

TILIVUOSI 2020

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS

Keiteleen kunta

Sisällysluettelo

Lautakunnan toiminta	1
Kokoonpano	1
Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	2
Toimintamuodot, arvioinnin painopisteet, kertomuksen painopisteet	3
Tavoitteiden toteutumisen arviointi	4
Strategiset tavoitteet	4
Toiminnalliset tavoitteet.....	4
Perusturva.....	5
Sivistystoimi	7
Tekninen toimi	8
Käyttötalous ja talouden kokonaisuus	9
Investoinnit	10
Edellisen vuoden arviointikertomuksessa esitettyjen toimenpiteiden arviointi.....	11
Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	12

LAUTAKUNNAN TOIMINTA

KOKOONPANO

Kunnanvaltuusto on 12.6.2017 kokouksessaan valinnut vuosille 2017–2021 tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet:

Varsinainen jäsen

Jaana Jauhiainen

Esa Karhunen

Birgitta Savolainen

Pekka Savolainen

Liisa Laitinen

Varajäsen

Jaana Pellikka

Oiva Saastamoinen

Pirkko Kasurinen

Aarno Konttinen

Sirkka Roivainen

Valtuusto valitsi tarkastuslautakunnan puheenjohtajaksi Jaana Jauhiaisen ja varapuheenjohtajaksi Liisa Laitisen.

Lautakunta on kokouksessaan 15.9.2017 kutsunut lautakunnan sihteeriksi palvelusihteeri Anne Tenhusen.

TEHTÄVÄT JA TOIMINNAN TARKOITUS SEKÄ TAVOITTEET

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi perehtynyt valtuuston, hallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoihin, vuoden 2020 talousarvioon, tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä tilintarkastusraportteihin.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut BDO Audiator Oy JHTT-Yhteisö. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut HT, JHT Lilja Koskelo, jota on avustanut tarkastaja Eija Susitaival.

TOIMINTAMUODOT, ARVIOINNIN PAINOPISTEET, KERTOMUKSEN PAINOPISTEET

Lautakunta on laatinut arviointisuunnitelman toimikaudekseen vuosille 2017–2021. Lautakunta on kokoontunut vuonna 2020 yhteensä seidemän kertaa kokoukseen ja lisäksi kerran on kokoonnuttu tutustumiskäynnin muodossa.

Tarkastuslautakunta on tutustunut kunnan eri toimialojen toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien sekä pöytäkirjojen avulla. Lautakunta on tehnyt arviointi- ja tutustumiskäynnin sivistystoimen varhaiskasvatuksen toimintaan tutustumalla päiväkodin toimintaan varhaiskasvatusjohtaja Kirsi Tuonoson opastamana, paikalla oli myös sivistysjohtaja Ville Ahonen.

Vuonna 2020 tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena olivat tekninen jaos ja Viisarit-yhteistyön alkutaival. Tarkastuslautakunta on kuullut vuoden mittaan kokouksissaan kunnanjohtajaa, hallintojohtajaa, valtuuston puheenjohtajaa, kirjaston johtajaa sekä tilintarkastajaa ja saanut raportin muodossa ajankohtaista tietoa hallintojohtajalta ja tilintarkastajalta.

Hallintokuntia veloitetaan seuraamaan talousarvioidensa toteutumista säännöllisesti sekä käsittelemään kolmen kuukauden välein euromääräisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

STRATEGISET TAVOITTEET

Kunnan organisaatio ja hallintosääntö muokattiin tukemaan selkeämmin kunnan strategian toteuttamista. Hallintosääntö on uuden kuntalain mukainen. Päivitetty hallintosääntö on hyväksytty valtuustossa 9.12.2019 § 60. Hallintosääntöä on päivitetty 1.1.2020 yhteisen ympäristölautakunnan osalta. Uusi kuntastrategia vuosille 2021–2025 on hyväksytty 9.11.2020 33§ valtuustossa.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Tarkastuslautakunnan on arvioitava kunnan taseessa olevaa kattamatonta alijäämää. Kuluneena vuonna alijäämää on katettu merkittävästi ja sitä on jäljellä 37 552 euroa. Talouden tasapainottamissuunnitelman noudattaminen on vaikuttanut talouteen.

Tarkastuslautakunta käyttää arviointinsa perusteena kunnanhallituksen toimintakertomuksessa antamaa selvitystä ja muita kunnan taloudellista asemaa kuvaavia tietoja.

Tarkastuslautakunta on kuullut kunnan viranhaltijoita saaden ajantasaista tietoa eri hallintokuntien toiminnasta. Avoin keskustelu kunnan luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja vastuuhenkilöiden kanssa on tarkastuslautakunnan työn perusta.

Keiteleen kuntastrategian mukaisesti tavoitteena on ”Yrittäjyydestä kasvava luovien ja onnellisten ihmisten mutkaton kotikunta”, johon on sisällytetty kuusi toimenpidekorttia seuraavasti:

- Vahva kuntatalous
- Sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö
- Lähidemokratia ja osallisuus
- Hyvinvoiva kuntalainen
- Viihtyisä ja virikkeellinen asuinympäristö
- Työn ja yrittäjyyden edellytysten vahvistaminen

Haasteena ovat elinvoiman ja vetovoiman lisääminen. Väestön väheneminen on suuri haaste ja sen hidastamiseksi tehdään kaikki tarvittava. Tavoitteena on saada kuntaan uusia asukkaita asuntojen tarjontaa parantamalla sekä palvelujen pysymisen varmistamisella.

~ ~ ~

Kunnan konserni- ja sisäisen valvonnan ohjeet ovat vanhentuneet ja ne tulee päivittää ajan tasalle.

Perusturva

Sosiaalitoimen hallinto

Sosiaalitoimen tehtävänä on tuottaa kuntalaisille sosiaalista hyvinvointia, toimintakykyä ja osallisuutta edistäviä palveluja. Hallinto toimii palvelujen koordinoijana. Keskeisenä koordinaattorina toimii perusturvalautakunta yhdessä sosiaalitoimen johtavan viranhaltijan kanssa.

Sosiaalitoimen keskeisiä tavoitteita ovat henkilöstön talousosaamisen tukeminen, etätöiden kehittäminen ja työhyvinvointi.

Sosiaali- ja perhetyö

Sosiaali- ja perhetyö on elämän muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on lieventää elämän tilanteen vaikeuksia riittävän ajoissa.

Henkilöstön tehtäviä on suunnattu enenevästi ennaltaehkäiseviin ja varhaisen vaiheen palveluihin. Lastensuojelussa kunnat ovat keskenään antaneet virka-apua.

Perustoimeentulotuen hakemiseen Kelalta hyödynnettiin Kelan uusia palvelukanavia. Toimeentulotuen asiakasmäärä on vähentynyt.

Perheneuvolan ja koulun psykologin palvelut ovat edelleen osto palveluna.

Talousarvion ylitys on n. 118 000 euroa, josta työmarkkinatuen kuntaosuuden ylitys on 69 500 euroa.

Iäkkäiden palvelut

Iäkkäiden palvelut muuttuivat 18.3.2020 alkaneiden koronatoimenpiteiden vuoksi. Keiteleellä epidemia säilyi perustasolla koko vuoden. Toiminta hoitotyössä kohdistui koronaan varautumiseen valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti. Keitele säästyti tartunnoilta, karanteeneja ja henkilöstön poissaoloja korvattiin sijaisilla. Henkilöstö menojen ylitys oli 139 500 euroa.

Kotihoidon asiakaskäyntien määrän lisäys edelliseen vuoteen verrattuna on 2 355. Omaishoidon tuen säästö on 37 500 euroa. Maksutuottoja kertyi 154 400 euroa enemmän, toimintakate -660 000 euroa on merkittävä.

Iäkkäiden palvelut ovat hyvin moninainen palvelutehtävä. Tehtävien lisääntyviä kustannuksia on syytä edelleen seurata.

Vammais- ja erityispalvelut

Palvelujen suunnittelussa ja tuottamisessa on tavoitteena asiakkaan toimintaa ylläpitävä ja kuntouttava työote. Pyritään edistämään vammaisten henkilöiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnan jäseninä.

Erityisryhmien päivätoiminta keskeytettiin kevätkaudella muutamaksi kuukaudeksi koronan vuoksi. Toiminnan siirto Wanhalta Meijeriltä Mutkatielle ei toteutunut vuoden aikana koronaepidemiasta johtuen. Samasta syystä kuljetuspalvelut ja avotyöpaikat vähenivät.

Toimintakate on 105 700 euroa.

Perusterveydenhuolto

Perusterveydenhuollon tehtävä on asiakkaan hyvinvoinnin turvaaminen ja tarpeen mukaisten palvelujen tuottaminen. Keskeinen tavoite on lähipalvelujen tuottaminen.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri järjestää Keiteleen perusterveydenhuollon ja palvelun tuottaja on liikelaitos Kysteri. Siihen kuuluvat Keiteleen kunnan lisäksi Pielavesi, Vesanto ja Tervo. Toiminta alkoi v. 2012, jolloin kaikilla em. kunnilla oli vuodeosastot, joissa oli yhteensä 112 paikkaa. Vuonna 2020 vuodeosastot olivat Keiteleellä ja Pielavedellä, joiden paikkatarve oli kutistunut 21 potilaspaikkaan. Tilaaajatoimikunta päätti 16.12.2020 vuodeosastotoiminnan keskittämistä Pielaveden 25-paikkaiselle osastolle. Keiteleen vuodeosaston toiminta päättyy 15.1.2021.

Toimintakate on 181 000 euroa.

Ympäristöterveydenhuolto

Yhteistoiminta-alueen työ on alkanut v. 2012 ja isäntäkunta on Tervo. Tehtävänä on ehkäistä ennakolta ympäristöstä ihmiseen kohdistuvia terveysvaaroja ja -haittoja sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Maatilat ovat liittyneet EU:n kotieläinten hyvinvoinnin lisäehtojen noudattamiseen.

Toimintakate on 13 600 euroa.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoito turvaa ja toteuttaa perusterveydenhoitoa vaativammat sairaanhoidon palvelut. Palvelut ostetaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä ja Ylä-Savon SOTE-kuntayhtymältä. KYS:n ulkokuntamyynä on vähentynyt ja siten toimintatuotot ovat edellistä vuotta pienemmät.

Erikoissairaanhoito on alittanut talousarvion 130 000 eurolla.

~ ~ ~

Sosiaalitoimi on ylittänyt talousarvion.

Tarkastuslautakunta on saanut perusturvalautakunnan selvityksen merkittävistä ylityksistä.

Sivistystoimi

Toimintaa on osittain ohjannut uudistettu kuntastrategia. Toimialoille on talousarviossa luotu selkeät tavoitteet kuuden toimintakortin avulla, joita ovat vahva kuntatalous, sitoutunut ja hyvinvoiva henkilöstö, lähidemokratia ja osallisuus, hyvinvoiva kuntalainen, viihtyisä ja virikkeellinen asuinympäristö sekä työn ja yrittäjyyden edellytysten vahvistaminen. Asetettuja tavoitteita on tarkasteltu ohjeiden mukaan kvartaaleittain.

Nuorisotoimi

Nuoriso-ohjaaja / etsivä nuorisotyöntekijä irtisanoutui 24.11.2020 tehtävästään. Sijainen jatkaa tehtävässä oppisopimuksella 28.2.2021 saakka. Sivistyslautakunta pyysi kunnanhallitukselta lupaa vakanssin täyttämiseen toistaiseksi 1.3.2021 alkaen.

Peruskoulutus

Vuoden poikkeusolot toivat haasteita koko kuntaan. Haasteet kohdistuivat erityisesti peruskoulun etäopetukseen. Etäopetus jouduttiin toteuttamaan viipymättä. Keiteleellä etäkoulu onnistui hyvin. Tätä edesauttoivat jo valmiina olevat laitteet oppilailla sekä opettajien valmius laitteiden käyttöön. Toiminta päätettiin toteuttaa yhdellä alustalla. Tämä oli hyvä ja selkeä valinta oppilaille ja opettajille. Syksyllä oli havaittavissa henkilöstössä onnistumisesta johtuvaa itsetunnon kohentumista.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Kirjastonjohtajan vastuulla on 1.5. alkaen ollut myös kansalaisopisto.

Varhaiskasvatus

Sivistyslautakunta myönsi kokouksessaan 27.5.2020 varhaiskasvatusjohtajalle eron virastaan. Täyttölupa virkaan myönnettiin 1.8.2020 alkaen. Haastatteluryhmän yksimielinen esitys valinnaksi oli Kirsi Tuononen.

Uuden johtajan myötä toimintakulttuuri on tarkentunut. Työergonomiaan on kiinnitetty huomiota.

~ ~ ~

Tarkastuslautakunta kannustaa opetushenkilöstöä ja perheitä luomaan turvallista lapsuutta ja laadukasta kasvatusta.

Tekninen toimi

Palveluyhtiö Viisarit Oy aloitti toimintansa 1.1.2020. Uusi yhtiö on kuntien tekniset palvelut tuottava sidosyksikkö, jonka Tervon, Vesannon ja Keiteleen kunnat omistavat kokonaisuudessaan. Viime vuosi oli Palveluyhtiö Viisarit Oy:n ensimmäinen vuosi, palvelusopimuksen tavoitteet ja tärkeys tulee ottaa myöhemmin uudelleen tarkasteluun. Palvelusopimuksen informaation tulisi mennä työntekijöille saakka. Kunnan strategiassa on tuotu esille työntekijöiden hyvinvointi.

Vesilaitoksen tavoitteena on edelleen löytää paikka uudelle vedenottamolle.

~ ~ ~

Tarkastuslautakunta ehdottaa tekemään neljännesvuosittain tarkastelun, jossa Palveluyhtiö Viisarit Oy:n omistajakunnat saavat katsauksen tarkasta taloudenpidosta ja toiminnan tehosta.

KÄYTTÖTALOUS JA TALOUDEN KOKONAISUUS

Alkuperäisessä talousarviossa tulos oli arvioitu 941.756 euroa ylijäämäiseksi. Tilinpäätöksessä 2020 tilikauden tulos jäi 602.407 euroa ylijäämäiseksi. Taseella on ollut vuoden 2019 lopussa edellisten vuosien kertynyttä alijäämää 1.095.511 euroa ja vuodelta 2019 on muodostunut ylijäämää 455.553 euroa. Siten vuoden 2020 alussa edellisten tilikausien alijäämää on ollut yhteensä 639.958 euroa. Vuoden 2020 ylijäämä huomioiden vuodelta 2020 jää tuleville vuosille katettavaa alijäämää vielä 37.552 euroa.

Tulosparannus edelliseen vuoteen verrattuna selittyy osaltaan verotulojen ja valtionosuuksien paranemisella edelliseen vuoteen verrattuna. Verotulot olivat 334.915 euroa ja valtionosuudet 609.914 suuremmat kuin edellisenä vuonna. Toimintatuotot vähenivät 134.840 euroa edellisestä vuodesta ja toimintakulut kasvoivat 851.254 euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Suurin muutos oli palveluiden ostoissa, kasvu oli 2.025.017 euroa edellisestä vuodesta.

Investointeja tehtiin talousarviomäärärahoja 1.495.000 euroa vähäisemmällä summalla eli 741.474 eurolla. Pitkäaikainen lainamäärä pieneni vuoden aikana 203.306 eurolla.

Viime vuoden päättyessä Keiteleellä oli asukasta kohti lainaa 3 536 euroa. Edellisestä vuodesta tilanne on hieman parantunut, tällöin se oli 3 580 euroa asukasta kohden.

Vuoden 2018 ja sen jälkeen syntyneet alijäämät on katettava kuntalain § 110 momentin mukaan enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tilikauden 2020 ylijäämäisyys vähensi kunnan vapaaseen omaan pääomaan kertynyttä alijäämää siten, että ***vuoden 2020 ylijäämän jälkeen katettavaa alijäämää lähivuosille määräajan kuluessa jää vielä 37.552 euroa. Vuoden 2021 talousarvio on 862.578 euroa ylijäämäinen, joten alijäämä on mahdollista saada katettua vuonna 2021, mikäli talous vuonna 2021 toteutuu arvion mukaan. Talousarvion mukaan tulosta tulevat rasittamaan palvelukäytöstä lopullisesti poistettavien kiinteistöjen alaskirjaukset. Koronaepidemian vaikutuksia kuntien talouteen on vaikea arvioida etukäteen.***

~ ~ ~

Talouden ylijäämä on tavoitteena kaikilla toimialoilla.

Talouden puskureita tulisi vahvistaa.

INVESTOINNIT

Tulo- ja menoarvion merkityistä investoinneista osa ei toteutunut ja niistä johtui merkittävä säästö.

Kuntosalin ja Viitasaarentien hankkeet siirtyvät seuraavalle vuodelle. Tiestön peruskorjauksen osalta budjetti ylittyi 60 000 euroa ja 15 000 euroa valaistuksen korjauksen osalta. Ylitykset siirrettiin Viitasaarentien peruskorjaukseen varatusta budjetista.

EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSESSA ESITETTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Perusturvalautakunta ylitti talousarvion huomattavasti. Tarkastuslautakunta on pyytänyt lisäselvityksen perusturvajohtajalta. Lautakunta on saanut selvityksen ja toimittaa sen valtuuston tiedoksi.

Sivistystoimessa toiminta on säilynyt laadukkaana koronan aiheuttamista haasteista huolimatta. Työturvallisuuteen ja ergonomiaan on kiinnitetty huomiota.

Teknisen toimen palvelut tuottaa Palveluyhtiö Viisarit Oy. Yhtiö on ollut vuoden toiminnassa. Palvelusopimukset ja palvelut vaativat päivitystä.

Tarkastuslautakunta kehottaa toimialoja kiinnittämään huomiota talousarvion tarkkaan laadintaan ja kokonaisvastuun keskittämiseen.

Tarkastuslautakunta viestittää kuntalaisia huolehtimaan yhteisesti siisteydestä kunnan viihtyisyyden parantamiseksi.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että se hyväksyy kunnanhallituksen laatiman Keiteleen kunnan tilinpäätöksen vuodelta 2020 ja tilintarkastuskertomuksen mukaisesti myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille vuodelta 2020 sekä merkitsee tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen tiedoksi.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan luottamushenkilöitä ja henkilöstöä vuodesta 2020.

Keiteleellä 27.5.2021

Jaana Jauhiainen
puheenjohtaja

Liisa Laitinen
varapuheenjohtaja

Esa Karhunen
jäsen

Birgitta Savolainen
jäsen

Pekka Savolainen
jäsen

Oiva Saastamoinen
Esa Karhusen varahenkilö